

М-20-00-50/10.04.2024

ЦУ на НАП

ДО

**ТЕРИТОРИАЛНА ДИРЕКЦИЯ
НА НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ
ЗА ПРИХОДИТЕ**

.....

**КОПИЕ: ДИРЕКЦИЯ „ОБЖАЛВАНЕ И
ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНА
ПРАКТИКА”**

.....

ОТНОСНО: Наредба за изменение и допълнение на Наредба №Н-13 от 17 декември 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица (Обн. ДВ. бр.15 от 20 февруари 2024 г.)

Във връзка с направените промени в *Наредба №Н-13 от 17 декември 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица* (Наредба №Н-13), на основание чл. 10, ал. 1, т. 10 от *Закона за Националната агенция за приходите* (ЗНАП) изразявам следното становище:

1. Предвид новите разпоредби на чл. 4а¹ от *Кодекса за социално осигуряване* (КСО) и чл. 40, ал. 1, т. 2б от *Закона за здравното осигуряване* (ЗЗО) (ДВ, бр. 106 от 2023 г., в сила от 01.01.2024 г.), в чл. 1 от наредбата е създадена нова т. 6. Въведено е задължение за подаване на данни в Националната агенция за приходите (НАП) от предприятията по чл. 163, ал. 1 от *Закона за горите* (ЗГ) за лицата, извършващи дейност по събиране на диворастващи гъби и плодове.

2. В чл. 2 от наредбата са направени следните изменения и допълнения:

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Алинея 1 е допълнена във връзка с данните за лицата по чл. 4а¹ от КСО, които се попълват в декларация образец №1, съответно алинея 2 е изменена по отношение на задължението за подаване на декларация обр. №6 от предприятията по чл. 163, ал. 1 от ЗГ относно дължимите осигурителни вноски за държавното обществено осигуряване (ДОО), здравно осигуряване, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО) и данък по чл. 41а от *Закона за данъците върху доходите на физическите лица* (ЗДДФЛ) за тези лица. С направеното изменение в ал. 2 следва да се има предвид, че разпоредбата на чл. 2, ал. 4 по отношение на равенство между декларираните месечни задължения и изчислените задължителни осигурителни вноски от подадените декларация/и образец №1 се прилага и за лицата, извършващи дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове.

Предприятията по чл. 163, ал. 1 от ЗГ са допълнени в дефиницията за задължено лице по смисъла на наредбата (§1, т. 3 от допълнителните разпоредби), тъй като освен в качеството си на осигурител имат задължение да подават данни за удържания данък по 41а от ЗДДФЛ.

Важно е да се има предвид, че декларация обр. №7 (Данни за възникване на задължението за внасяне на здравноосигурителни вноски и за избрания осигурителен доход на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО) не се подава от лицата, извършващи дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове, когато осигуряването на основание чл. 40, ал. 5, т. 1 от ЗЗО е започнало преди и продължава след месеца, през който същото лице е подлежало на осигуряване по чл. 4а¹ от КСО. Това е така с оглед направеното допълнение в чл. 2, ал. 6 от наредбата.

Изменена е ал. 3 на чл. 2 от наредбата в съответствие с новата разпоредбата на чл. 17а⁶ от *Закона за професионалното образование и обучение* (ЗПОО) (в сила от 01.04.2024 г.). В чл. 2, ал. 3, т. 3 изрично се посочва, че декларация обр. №6 не се подава от задължените лица за дължимите за сметка на държавния бюджет осигурителни вноски за ДОО, ДЗПО и здравно осигуряване за учениците, включени в обучение чрез работа (дуална система на обучение). Предвид §14 от ПЗР на Наредба за изменение и допълнение на Наредба №Н-13, промяната на ал. 3 влиза в сила от 01.04.2024 г.

Съгласно чл. 17а⁶ от ЗПОО, считано от 1 април 2024 г. учениците, включени в обучение чрез работа (дуална система на обучение), са задължително осигурени за социално и здравно осигуряване и задължителните им осигурителни вноски са изцяло за сметка на държавния бюджет.

3. В чл. 4 от наредбата са направени следните изменения и допълнения:

3.1. Регламентирани са сроковете за подаване на декларация образец №1 и декларация образец №6 от предприятията по чл. 163, ал. 1 от ЗГ за лицата, извършващи дейност по събиране на диворастващи гъби и плодове, като са създадени нова т. 4а в ал. 1 и съответно нова т. 6 в ал. 3. Допълнена е и разпоредбата на т. 5 към ал. 1.

Декларация обр. №1 за тези лица се подава до 25-о число на месеца, за който се отнасят данните. В същия срок, едновременно с тази декларация, се подава и декларация обр. №6 с данни за дължимите осигурителни вноски и данъка по чл. 41а от ЗДДФЛ.

3.2. Допълнена е т. 6 на ал. 2, като изрично е посочено, че декларация обр. №3 се подава от Агенцията за бежанците и за лицата с временна закрила, които се осигуряват за сметка на държавния бюджет. В този аспект разпоредбите на наредбата се привеждат в съответствие с Постановление на Министерски съвет №69 от 5 май 2022 г.

Промяната е отразена и в приложение №2 към чл. 2, ал. 1 на наредбата в Указанията за попълване на декларация образец №3 „Данни за здравно осигуряване на лица, осигурени от държавния бюджет“, като същите лица са добавени сред посочените в позиция 58 от т. 5 „Вид осигурен“.

3.3. Предвид промяната на чл. 33, ал. 5, т. 20 от КСО (ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от 01.08.2023 г.), са направени изменения и допълнения от ал. 10 до ал. 14 по отношение на подаваните от НОИ данни за определени категории лица и в определените с разпоредбите случаи.

4. Във връзка с промяната в разпоредбата на чл. 7, ал. 1 от наредбата, от 01.01.2024 г. данни за лицата, работещи в международни органи и организации със съгласието на компетентните държавни органи, които са избрали да се осигуряват за своя сметка за фонд "Пенсии" и за съпругите/съпрузите на дългосрочно командированите служители в дипломатическа служба по време на задграничния им мандат, се подават само с декларация обр. №1.

5. Измененията и допълненията в декларация обр. №1 „Данни за осигуреното лице“ и указанията за попълването ѝ, приложение №1 към чл. 2, ал. 1 на наредбата, са както следва:

5.1. В точка 12 „Вид осигурен“:

5.1.1. Създаден е нов код - 41 за лицата по чл. 4а¹ от КСО във връзка с въвеждането на нова категория задължително осигурени лица. Направени са и съответните допълнения в указанията за попълване при този код за вид осигурен, като

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

изрично е посочено, че в т. 16 „Дни в осигуряване - общо“, позиции 3 и 4 се попълва „0“, а полета на т. 16.7 „Отработени часове – общо“, т. 16.8 „Часове положен извънреден труд“ и т. 34 „Нетно възнаграждение“ не се попълват;

Пример:

Физическо лице (родено след 31.12.1959 г.) през месец юни извършва дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове, като са внесени авансово осигурителните вноски и е удържан данък по чл. 41а от ЗДДФЛ. Декларация обр. №1 за месеца се попълва по следния начин:

7. Инициали		12. Вид осигурен	4 1	12.1. Пореден номер на квалификационна група професии на осигурения		12.2. Код иконом. дейност на осигурения		12.3. Пореден номер на основна иконом. дейност на осигурителя		13. Код за сумирано изчисляване на работното време	1	2	14. Ден, от който осигуряването е възникнало/възобновено		
15. Последен ден в осигуряване															
16. Дни в осигуряване - общо	1	2	3	4	17. Доход, върху който се дължат здравноосигурителни вноски за лицата по чл. 40, ал. 1, т. 5 от ЗЗО								18. Върху сумите в т. 17		
16.1. Отработени и други дни с осигурителни вноски	2	0	0	0	21. Осигурителен доход, върху който се дължат осигурителни вноски, вкл. сумата по чл. 40, ал. 5 от ЗЗО	4	6	6	5	0	22. За фондове на ДОО, без ТЗПБ в/у сумите в т. 21.			22.1. Върху сумите в т. 21.	8
16.2. Дни във временна неработоспособност и/или дни с право на обжалване по чл. 34а от ЗЗО					27. Доход, върху който се дължат вноски само за здравно осигуряване						22.2. За фонд ТЗПБ върху сумите в т. 21.			26. Върху сумата в т. 27.	
16.3. Дни за отглеждане на дете					29. Брутно трудово възнаграждение						23. За Учителски пенсионен фонд в/у сумите в т. 21.				
16.4. Дни без осигурителни вноски, зачетени за осигурителен стаж					31. Нанесен месечен облагаем доход по чл. 24 от ЗДДФЛ						25. За УИФ или за фонд Пенсии в размер за ППФ в/у сумата в т. 21.				
16.5. Дни в неплатен отпуск, зачетени за осигурителен стаж					34. Нетно възнаграждение						26. За УИФ или за фондове Пенсии в размер за УИФ в/у сумата в т. 21.	5			
16.6. Дни във временна неработоспособност с възнаграждение от работодателя											30. Размер вноски за фонд ГВРС в/у сумата в т. 29				
16.7. Отработени часове - общо											31. А. Нанесен месечен данък по чл. 41а от ЗДДФЛ	3	0	0	0
16.8. В т.ч. часове положен извънреден труд															

5.1.2. Създава се нов код 42 за учениците, включени в обучение чрез работа (дуална система на обучение). Промяната е във връзка със **Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване** за 2024 г. (Обн., ДВ, бр. 106 от 22.12.2023 г., в сила от 01.01.2024 г.) и чл. 17а⁶ от ЗПОО (в сила от 01.04.2024 г.). Направени са и съответните допълнения в указанията за попълване на декларацията, когато е попълнен този код за вид осигурен. Необходимо е да се има предвид, че за месеците след 31 март 2024 г., когато е попълнен код за вид осигурено лице 42, размерите на осигурителните вноски се попълват в полетата от декларацията, относими за осигурителя/осигурявания, съответно когато в т. 17 е попълнен доход, върху който се дължат здравноосигурителни вноски, размерът на вноската, който следва да се попълни в т. 18, е определен съгласно **Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса** за 2024 г. – 8 на сто;

Пример:

Ученик (ненавършил 18 години) е включен в обучение чрез работа (дуална система на обучение), организирана при условията и по реда на ЗПОО. През месец февруари 2024 г. е работил следните дни от месеца: 5; 6; 12; 13; 19; 20; 26 и 27 февруари. Отработил е 8 дни или 56 часа (във връзка с чл. 137, ал. 1, т. 2 от КТ). Предвид че работните дни през

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

месец февруари са 21 и определената от 1 януари 2024 г. с ПМС №193 от 12.10.2023 г. минимална месечна работна заплата в размер на 933 лв., декларация обр. №1 за месеца се попълва по следния начин:

7. Инициали	12. Вид осигурен	4 2	12.1. Пореден номер на квалификационна група професионална на осигурения	5	12.2. Код иконом. дейност на осигурения	4 7 1 1	12.3. Пореден номер на основна иконом. дейност на осигурителя	5 8	13. Код за сумирано изчисляване на работното време	1 2	14. Ден, от който осигуряването е възникнало/възобновено	0 5 1 2 1 9 2 6	
15. Последен ден в осигуряване	0 6 1 3 2 0 2 7	Размер на осигурителните вноски за социално осигуряване						Размер на осигурителните вноски за здравно осигуряване					
16. Дни в осигуряване - общо	0 8 7 7	за сметка на осигурителя			за сметка на осигурявания			за сметка на осигуряващия			за сметка на осигуряваното лице		
16.1. Стработени и други дни (вкл. дни отпуски)	0 8	21. Осигурителен доход, върху който се дължат осигурителни вноски, вкл. сумата по чл. 49, ал. 1, т. 5 от ЗЗОО						22. За фондове на ДОО, без ТЗБ в/у сумата в т. 21.			22.1. Върху сумата в т. 21.		
16.2. Дни във временна неработоспособност (вкл. дни с право за обжалване по чл. 53а КСО)		27. Доход, върху който се дължат вноски само за здравно осигуряване						22.2. За фонд ТЗБ върху сумата в т. 21.			22.1. Върху сумата в т. 21.		
16.3. Дни за отглеждане на дете		29. Брутно трудово възнаграждение						23. За Учителски пенсионен фонд (вкл. сумата в т. 21)			28. Върху сумата в т. 27.		
16.4. Дни без осигурителни вноски, зачетени за осигурителен стаж		31. Начислен месечен облагаем доход по чл. 24 от ЗДДФЛ						25. За ПТФ или за фонд Пенсии в размера за ПТФ в/у сумата в т. 21			28. Върху сумата в т. 27.		
16.5. Дни в неплатен отпуск, зачетени за осигурителен стаж		34. Нетно възнаграждение						26. За УПФ или за фондове Пенсии в размера за УПФ в/у сумата в т. 21			28. Върху сумата в т. 27.		
16.6. Дни във временна неработоспособност с възнаграждение от работодателя								30. Размер вноса за фонд ГПС в/у сумата в т. 29					
16.7. Стработени часове - общо	5 6							31. Начислен месечен данък/данък по чл. 4а от ЗДДФЛ					
16.8. В т.ч. часове положен извънреден труд													

Пример:

Ученик (ненавършил 18 години) е включен в обучение чрез работа (дуална система на обучение), организирана при условията и по реда на ЗПОО. През месец април 2024 г. е работил следните дни от месеца: 8; 9; 15; 16; 22; 23; 29 и 30 април. Отработил е 8 дни или 56 часа. Предвид че работните дни през месец април са 22 и че на основание чл. 17а^б от ЗПОО дължимите социални и здравноосигурителни вноски са изцяло за сметка на държавния бюджет, декларация обр. №1 за месеца се попълва по следния начин:

7. Инициали	12. Вид осигурен	4 2	12.1. Пореден номер на квалификационна група професионална на осигурения	5	12.2. Код иконом. дейност на осигурения	4 7 1 1	12.3. Пореден номер на основна иконом. дейност на осигурителя	5 8	13. Код за сумирано изчисляване на работното време	1 2	14. Ден, от който осигуряването е възникнало/възобновено	0 8 1 5 2 2 2 9	
15. Последен ден в осигуряване	0 9 1 6 2 3 3 0	Размер на осигурителните вноски за социално осигуряване						Размер на осигурителните вноски за здравно осигуряване					
16. Дни в осигуряване - общо	0 8 7 7	за сметка на осигурителя			за сметка на осигурявания			за сметка на осигуряващия			за сметка на осигуряваното лице		
16.1. Стработени и други дни (вкл. дни отпуски)	0 8	21. Осигурителен доход, върху който се дължат осигурителни вноски, вкл. сумата по чл. 49, ал. 1, т. 5 от ЗЗОО						22. За фондове на ДОО, без ТЗБ в/у сумата в т. 21.			22.1. Върху сумата в т. 21.		
16.2. Дни във временна неработоспособност (вкл. дни с право за обжалване по чл. 53а КСО)		27. Доход, върху който се дължат вноски само за здравно осигуряване						22.2. За фонд ТЗБ върху сумата в т. 21.			22.1. Върху сумата в т. 21.		
16.3. Дни за отглеждане на дете		29. Брутно трудово възнаграждение						23. За Учителски пенсионен фонд (вкл. сумата в т. 21)			28. Върху сумата в т. 27.		
16.4. Дни без осигурителни вноски, зачетени за осигурителен стаж		31. Начислен месечен облагаем доход по чл. 24 от ЗДДФЛ						25. За ПТФ или за фонд Пенсии в размера за ПТФ в/у сумата в т. 21			28. Върху сумата в т. 27.		
16.5. Дни в неплатен отпуск, зачетени за осигурителен стаж		34. Нетно възнаграждение						26. За УПФ или за фондове Пенсии в размера за УПФ в/у сумата в т. 21			28. Върху сумата в т. 27.		
16.6. Дни във временна неработоспособност с възнаграждение от работодателя								30. Размер вноса за фонд ГПС в/у сумата в т. 29					
16.7. Стработени часове - общо	5 6							31. Начислен месечен данък/данък по чл. 4а от ЗДДФЛ					
16.8. В т.ч. часове положен извънреден труд													

Обръщам внимание, че измененията и допълненията в декларация обр. №1 влизат в сила от 1 януари 2024 г. Следователно данни за учениците, включени в обучение чрез работа (дуална система на обучение) с новия код 42, следва да се подават от влизането в сила на наредбата. В случай че за тези лица са подавани данни за 2024 г. с код за вид осигурен, относим за работниците и служителите (01), е необходимо същите да бъдат приведени в съответствие с действащите разпоредби, като първо се подаде заличаваща

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

декларация с код за вид осигурен 01, след което да се подаде нова с код за вид осигурен 42.

5.1.3. Заличен е код **93** - с оглед правилно прилагане на действащите разпоредби в Наредба №1 от 22 януари 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването и предвид отменената Наредба №34 от 2006 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването, данните за тези лица се подават, като се попълва код за вид осигурен, относим за работниците и служителите в съответствие с категорията на положения труд;

5.2. Допълнен е текстът в указанията за попълване на т. 16.3 и т. 17 във връзка с правото на отпуск за отглеждане на дете до 8-годишна възраст от бащата по смисъла на чл. 164в от КТ;

5.3. Изменен е текстът на т. 31.А (месечен данък/данък по чл. 41а от ЗДДФЛ), като е допълнен и текстът в указанията за попълване на тази точка. От 1 януари 2024 г. в полето на тази точка се посочва освен размерът на начисления от работодателя данък по чл. 42, ал. 4 от ЗДДФЛ, така и размера на алтернативния данък за доходи от събиране на диворастящи гъби и плодове по смисъла на чл. 41а от същия закон.

6. Във връзка със създаване на възможност за деклариране на задължителните осигурителни вноски и данъка по чл. 41а от ЗДДФЛ за лицата по чл. 4а¹, ал. 1 от КСО са направени следните изменения и допълнения в декларация обр. №6, приложение №4 към чл. 2, ал. 2 на наредбата и в указанията за попълването ѝ:

6.1. Променено е наименованието на декларацията;

6.2. В точка 8 „Вид плащане“ се създава **нов код 7** - за дължимите осигурителни вноски за лицата, които извършват дейност по събиране на диворастящи гъби и плодове, и за данъка по чл. 41а от ЗДДФЛ;

6.3. В точка 9 „Месец и година“ при алтернативен данък се попълва месецът и годината, за които е удържан.

6.4. В точка 16 „Удържан данък по чл. 41а, чл. 42 и чл. 49, ал. 5 от Закона за данъците върху доходите на физическите лица“ – допълнено е наименованието на полето в бланката и текста в указанията за попълване по отношение на данъка по чл. 41а от ЗДДФЛ;

6.5. В точка 18. Дата на изплащане/начисляване – при код за плащане 7 се попълва последният календарен ден от месеца, за който е удържан алтернативният данък, т.е. посоченият в т. 9.

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Пример:

Предприятие по чл. 163, ал. 1 от ЗГ подава декларация обр. №6 за дължимите осигурителни вноски за ДОО, здравно осигуряване, ДЗПО и дължимия данък по чл. 41а от ЗДДФЛ за лицата по чл. 4а¹ от КСО, които през месец юни извършват дейност по събиране на диворастващи гъби и плодове, като са внесени авансово осигурителните вноски и е удържан данък по чл. 41а от ЗДДФЛ. Декларация обр. №6 се попълва по следния начин:

	7.1. Код корекция	0	8.1. Вид плащане
9. Месец и година	0 6	2 0 2 4	Г. 7
10. Дължими вноски за ДОО	1 3 8 0 . 8 0		
11. Дължими вноски за Учителски пенсионен фонд			
12. Дължими вноски за ДЗПО в УПФ и/или фонд "Пенсии" за лицата по чл.4б, ал.1 КСО	4 6 6 . 5 0		
13. Дължими вноски за ДЗПО в ППФ и/или фонд "Пенсии" за лицата по чл.4в, ал.1 КСО			
14. Дължими вноски за здравно осигуряване	7 4 6 . 4 0		
15. Дължими вноски за фонд "ГВРС"			
16. Удържан данък по чл. 41а, чл. 42 и чл. 42 и чл. 49, ал. 5 от ЗДДФЛ	6 0 0 . 0 0		
17. Авансов данък по чл. 42, ал. 6 от ЗДДФЛ			
18. Дата на изплащане/ Начисляване	3 0	0 6	2 0 2 4 Г.

7. Наредбата за изменение и допълнение на Наредба №Н-13 от 17 декември 2019 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица влиза в сила от 01.01.2024 г., с изключение на §2, т. 3, който влиза в сила от 01.04.2024 г. (виж т. 2. от становището)

Във връзка с новата ал. 3 на чл. 9а от КСО е необходимо да се има предвид, че лицата по чл. 1, т. 1, 2 и 3 от **Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица**, които желаят да се възползват от правото им, уредено с тази разпоредба, подават декларация съгласно приложение №6 към чл. 2, ал. 7 от наредбата – декларация обр. №8 “Данни за внасяне на осигурителни вноски на основание чл. 9а от Кодекса за социално осигуряване“.

ЗАМ. ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА НАП: ВЕНЦИСЛАВА ПЕТКОВА

Документът е електронно създаден и подписан, като данни за електронния подпис на издателя се визуализират в горния десен ъгъл на началната страница, съгласно действащите нормативни изисквания.